Dün, Bugün Eyüpsultan

Dun_Bugun_Eyup.indd 1 7.08.2018 14:09

Künye

Proje Sorumlusu
B. Sinan Abdüsselamoğlu

Yayın Sorumlusu
Davut Akgül

Fotoğraflar
Şener Türkmenoğlu
Ali İhsan Gülcü

Editör
Turan ŞENTÜRK

Dun_Bugun_Eyup.indd 2 7.08.2018 14:10

Dün, Bugün Eyüpsultan

İstanbul'un fethinden günümüze kadar Osmanlı medeniyetinin tüm izlerini barındıran Eyüpsultan'ı günümüze ulaşan somut ve soyut kültürel varlıkları ile birlikte korumak ve gelecek nesillere aktarmak vazifemizdir.

Fetihten sonra sur dışında kurulan, İstanbul'un ilk Türk yerleşim yeri olan, bağrında fetih şehitlerini barındıran Eyüpsultan'ın kayıplarını ve kazanımlarını hatırlamak, geçmişi yâd ederken geleceğe hoş bir sada bırakmak, geçmişte buradaydık diyenlerin selamlarını almak ve geçmişten günümüze bir selam getirirken geleceğe de bizlerin selamını göndermek için bir çalışma hazırlamak istedik...

Bu çalışmadaki geçmişe ait her fotoğrafa baktığımızda Eyüpsultan'ın tarihi, mimarisi ve sosyal yaşamı içinde var olanları ve yaşadığı değişimleri göreceğiz. Geçmişin kaybolan izlerini bulacağımız günümüze ait fotoğraflarda ise zamanla yok olup gidenleri ve varlığını bugüne dek sürdürebilenleri göreceğiz; belki hüzünleneceğiz, belki de yüzümüzde bir tebessüm oluşacak. Yitirdiklerimiz adına yüreğimiz burkulsa da geleceğe bırakacaklarımız adına da umutlanacak ve yeni çalışmalarımızda bu umuttan güç alacağız.

Ve bunların yerine kalanları korumakta daha istekli ve arzulu olacağımızı umuyoruz...

Remzi AYDIN

Eyüpsultan Belediye Başkanı

Dun_Bugun_Eyup.indd 3 7.08.2018 14:10

1900 ilk yıllarında Savaklar'dan Tokmaktepe Mezarlığı ve Yeni Mahalle görünümü...

Sağda, Savaklar Mezarlığı ve arka planda İstanbul Surları'nın fon teşkil ettiğini görüyoruz. İleriye doğru baktığımızda, Eyüpsultan'ın eski ziyaret yeri olan İstanbul'un ilk Müslüman Türk mezarlığı, fetih şehitlerinin gömülü olduğu ayrıca İstanbul'un mezar taşları bakımından en ilgi çekici mezarlığı olan, tarihi Tokmaktepe Mezarlığı'nı görüyoruz. Aşağısında Yeni Mahalle ve Hacı Hüsrev Camii, arka kısımda ise Pierre Loti Tepesi ve Haliç görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 4 7.08.2018 14:10

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, Savaklar Mezarlığı kısmen dururken, Yenimahalle'yi ve Tokmaktepe Mezarlığı'nın Haliç Köprüsü ve çevre yolları projesi (1968-70) kapsamında kaldırıldığını görüyoruz. Bu mezarlıklarda bulunan kabir taşlarının bir kısmı, Edirnekapı'daki Mısır Tarlası mevkiine ve bölgedeki diğer mezarlıklara nakledilerek Tokmaktepe Mezarlığı tamamen ortadan kaldırılmıştır.

Hacı Hüsrev Camii, 1996 yılında inşaa edilen yeni yapısıyla Kaab Türbesi yanına taşınarak varlığını sürdürüyor. Haliç Köprüsü ve çevre yollarının mevcut görüntüsü iki fotoğraf arasındaki değişimi fazlasıyla ortaya koyuyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 5 7.08.2018 14:11

1895 yılında Pierre Loti tepesinden Haliç ve kıyılarının panoramik görüntüsü (IRCICA Arşivi)

Dun_Bugun_Eyup.indd 6 7.08.2018 14:11

2016 yılında Pierre Loti tepesinden Haliç ve kıyılarının panoramik görüntüsü (Ali İhsan Gülcü)

Dun_Bugun_Eyup.indd 7 7.08.2018 14:11

1860 yılında Savaklar 'dan Yenimahalle ve Eyüpsultan'a bakış...

1860'lı yıllara ait fotoğrafta surlara ait burçlardan birisi, yanında tabakhane burcun gölgesine sığınmış gibi. Yamaçta mezar taşları aşağıya doğru konutlar yine mezarlık ve konutlar ölümle yaşam iç içe. Bu gün Savaklar Caddesi olarak bildiğimiz o geniş yol bir patika görünümünde. Savaklar caddesi ilk olarak 1930'lu yıllarda Arnavut kaldırımlı yollara katıldı. 1950'li yılların ortalarında ise parke taşı ile döşenerek taşıt yolu olarak düzenlendi.

Dun_Bugun_Eyup.indd 8 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, topoğrafya değişmiş, ne tabakhane var ve konutlar kalmış. Yavedut Mahallesi tamamen yok olmuş. 1970'li yıllarda Haliç Köprüsü ve bağlantı yollarının yapılması ile başlayan süreçte ilk şehitlerin gömüldüğü Tokmaktepe Mezarlığı da koca bir mahalle de artık yok...

Dun_Bugun_Eyup.indd 9 7.08.2018 14:11

1890'larda Yağhane Değirmen Sokak'tan Savaklar Mevkiine bir bakış...

Solda, Surların dibinde Osmanlı Mimarisi Ahşap Evleri ve Savaklar Mahallesi ile Eğrikapı'ya çıkan yolun başlangıcı görülüyor. Hemen sağda Tokmaktepe Mezarlığı'ndan bir bölüm dikkat çekiyor. Ön tarafa baktığımızda ise mahalleye ait bir mezarlığı görüyoruz.

Dun_Bugun_Eyup.indd 10 7.08.2018 14:11

2016 fotoğrafına baktığımızda, zamana direnen tarihi surları görüyoruz. Ahşap konaklar ve mahalle bütünüyle yok olmuş, öndeki mezarlıkta nasibini almış istimlaklardan. Savaklara çıkan yol işlevini yitirmiş, Haliç Köprüsü bağlantı yolu ise günümüz değişimini bütünüyle ortaya koyuyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 11 7.08.2018 14:11

1890'lı yıllarda Yavedud Caddesi'ne bir bakış...

Bu tarihlerde Yavedud Mahallesi'nde; iki mescid, ik tekke, iki hamam, bir sıbyan mektebi, iki karakol binası, iki su terazisi, iki değirmen, iki iskele ve bir debbağhanenin mevcut olduğundan bahsedebiliriz. Fotoğrafa baktığımızda solda, Yavedud Mahallesini teşkil eden cumbalı ahşap yapılar ve "Yavedud Camii"ni görüyoruz. Cumbanın altında poz veren iki Osmanlı Efendisi ile binanın proporsiyonuna dikkat edilmelidir. Ortada Arnavut kaldırımlı taşlarıyla Eminönü istikametine doğru kullanılan tek tercihli yol görülüyor. Sağda mahalleye adı verilen "Yavedud Hz. Türbesi" ve mezarlık haziresi çevresinde günümüze ulaşamayan abidevi mezar taşları dikkat çekiyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 12 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, 1972 yılında açılan Haliç Köprüsü'nün E-5 çevre yolu ile bağlantı yollarının inşası sırasında kıyı boyunca uzanan Yâ Vedûd Mahallesinin ortadan kaldırıldığını görüyoruz. Yavedud Camii yerini korurken, genişletilerek iki şerit olan yol çalışmaları sebebiyle mezarlar ve Yavedud Türbesi bu günkü yerine kaldırılmıştır. Sonuçta bu kadim mahalleden günümüze, yanındaki mahallesi ile anlam kazanan camiler öksüz, akmayan çeşmeleri sahipsiz, türbeler hüzün dolu ve yanlız kalmıştır

Dun_Bugun_Eyup.indd 13 7.08.2018 14:11

1900'ün ilk yılları Yavedud Caddesi'nden bir görünüm...

Solda, Osmanlı barok çeşmelerinin en iyi örneklerinden biri olan, cephesi mermer kaplı, gül, asma ve üzüm dalı bezemeleriyle süslü "Pertevnihal Valide Sultan Çeşmesi" görülüyor. Şeyh Ahmed Muhtar Efendi tarafından yazılan kitabesini, Hafız Emin El Eyyûbi mermer üzerine hakketmiştir. Ortada küçük bir ticarethane, hemen yanında tek katlı ve ahşap yapıda olan "Yavedud Karakolu" ile nöbet bekleyen zabitleri görüyoruz...

Dun_Bugun_Eyup.indd 14 7.08.2018 14:11

Pertevniyal Valide Sultan'ın yaptırdığı çeşme yol yapımı nedeniyle bugünkü yerine nakledilmiş. Ama Haliç Köprüsünün beton ayakları ile köprüye çıkan merdivenlerin hantal ve çirkin görüntüsü yanında eziliyor. Yine Haliç Köprüsü'nün yapımı sırasında yok olan Yavedud Mahallesi ve ilk şehitlerin defnedildiği Tokmaktepe Mezarlığı gibi Yavedud Karakolu da artık yok. Çeşme mahsun ve yalnız, hele yanındaki duvar ve onu ezen Haliç Köprüsünün ayaklarıyla çok yalnız ve mutsuz.....

Dun_Bugun_Eyup.indd 15 7.08.2018 14:11

1890'larda Haliç'ten Feshane ve Defterdar mevkiine bir bakış.

Önde, Eyüpsultan Defterdar İskelesi'ndeki Beyhan Sultan Sarayı'na 1833 yılında Sultan II. Mahmut tarafından nakledilen Feshane-i Amire'yi görüyoruz. Haliç'teki önemli sanayi tesislerinden biri olan Feshane, zarif cephesiyle bir sanayi tesisinden çok sahil sarayına benziyor. Arka tarafta Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii ve Cezeri Kasım Paşa Camii minareleri ile Defterdar, Otakçılar, Nişanca Mahalleleri'nin ahşap yapıları görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 16 7.08.2018 14:11

2016 yılında fotoğrafına baktığımızda; Feshane-i Amire'den günümüze kalan kısımları görebiliyoruz sadece. 1985 Haliç'in sanayiden arındırılması çalışmaları esnasında diğer sanayi tesisleri tamamen kaldırılırken Feshane'nin de bir kısmı yıktırılarak yok edildi. Arka tarafta yüksek katlı yapılar bir duvar gibi yükseliyor. Önde, Eyüpsultan Defterdar İskelesi'ndeki Beyhan Sultan Sarayı'na 1833 yılında Sultan II. Mahmut tarafından nakledilen Feshane-i Amire'yi görüyoruz. Haliç'teki önemli sanayi tesislerinden biri olan Feshane, zarif cephesiyle bir sanayi tesisinden çok sahil sarayına benziyor. Arka tarafta Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii ve Cezeri Kasım Paşa Camii minareleri yine görülüyor. Ancak, Otakçılar ve Nişanca Mahallesi'nin eski görünümünden eser yok şimdi.

Dun_Bugun_Eyup.indd 17 7.08.2018 14:11

1890 yılında Feshane Caddesi ve Şah Sultan Türbesi'nin görünümü...

Sağdan gidersek, ilk gözüken Zal Mahmut Paşa haziresinin duvarıdır. Padişah III. Mustafa'nın kızı olan Şah Sultan tarafından yaptırılmış, Barok mimarinin güzel örneklerinden Türbe, Sebil ve mektepten müteşekkil külliyeyi görmekteyiz. Caddeye açılan avlu kapısının sağında "Şah Sultan Sıbyan Mektebi" ile bir Sebil görüyoruz. Mektep iki katlıdır, üst kısmı yarım daire şeklindeki kemerler üzerine oturtulmuştur. Kesme taş ve tuğla hatıllı olarak yapılan bu eseri tamamlayan pencerelerin üzerindeki 'Kuş Sarayı' olmuştur. Soldaki türbe ise Şah Sultan'ın dışında annesi Mihrişah Sultan ve eşi Mustafa Paşa'da medfundur. Sol tarafa baktığımızda 1 no'lu Askeri Dikimevi'nin idari binasının henüz inşa edilmediği görülmektedir.

Dun_Bugun_Eyup.indd 18 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafa baktığımızda, sağda, Sıbyan Mektebi binasında Eski Eserleri Koruma Derneği'ni görürken, sebil, üzerindeki hilalin yokluğu ve bazı değişimleri ile varlığını koruyor. Şah Sultan Türbesi de gördüğü onarımlar ve uğradığı değişimler ile orijinaline yakın günümüze kadar gelmiştir. Solda hazire duvarı duruken Eyüpsultan Belediyesi Başkanlık binası olarak kullanılan 1 no'lu Askeri Dikimevi idare binası görülmektedir.

Dun_Bugun_Eyup.indd 19 7.08.2018 14:11

1895 yılında Feshane Caddesi'nin bir görünümü...

Solda, Şah Sultan Türbesi, Sebili ve üzerinde Sıbyan Mektebi, Zal Mahmut Paşa Külliyesi'nin ihata duvarları görülürken, yoğun ağaçları da görmek lazım. Buradaki en dikkat çekici olan Feshane Caddesi'nin sağ tarafında kısmen görülen mevcut yalıların cumbalardır. Bu konutların önemli bir kısmı sahil sarayı niteliğindedir. İleride görülen cadde üzeri konaklarda dikkat çekmektedir.

Dun_Bugun_Eyup.indd 20 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, solda, Şah Sultan Türbesi, Sebili ve üzerinde Sıbyan Mektebi, Zal Mahmut Paşa Külliyesi'nin ihata duvarları, Zal Mahmut Paşa külliyesi'nin alt medreselerinden birkaç kubbe farkediliyor. Yolun her iki yanında asırlık çınarlar var ama Haliç kıyılarının sanayileşmesi ile birlikte yok olan yalılar artık gözükmüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 21 7.08.2018 14:11

1920'lerde Zal Mahmut Paşa Camii ve Külliyesi'nin bir görünümü...

Mimar Sinan eseri Zal Mahmut Paşa Külliyesi tüm heybetiyle karşımızda, dikkatle bakarsak önde Silahi Mehmet Bey Camii çatısını ve ağaçların arasından minaresini seçebiliriz. Zal Paşa Külliyesi'nin camisi, önündeki revakların kubbeleri üst medresenin hücreleri ve önlerindeki revakların kubbeleri, alt medresenin kubbeleri ve Haliç'in karşı kıyısında sanayi tesisleri ile yer yer ahşap konutlar ve Kumbarahane Camii'ni seçebiliriz. En önemli değişim, Zal Mahmut Paşa Camii'nin günümüze ulaşamayan minaresinde yaşanmıştır.

Dun_Bugun_Eyup.indd 22 7.08.2018 14:11

1896 depreminde zarar gören Zal Mahmut Paşa Camii minaresi yenilenmiş haliyle günümüze ulaşmış. Silahi Mehmet Bey Camii ve ağaçlar olmadığı için minaresi daha net görünüyor. Sağ tarafta Şah Sultan Külliyesinin sıbyan mektebi ve türbesi kısmen görülüyor. Haliç kıyılarında artık sanayi tesisleri yok ama Haliç silüetini bıçak gibi kesen Haliç köprüsü var. Kumbarahane Camii köprünün ayakları dibinde sığıntı gibi duruyor ve her yerde yüksek katlı bitişik nizam konutlar şehrin nefesini kesiyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 23 7.08.2018 14:11

1890'larda Haliç'ten Eyüp sahilinin genel görünümü...

Solda, kayıkhane ve balıkçıların çekek yerleri, arka kısımda Tabakhane Mevkii ile İskele Caddesi'nin Aşı boyalı konak evleri görülüyor. Önde bir deniz hamamı, sağdaki renkli bina 1632 yılında yaptırılan "İskele Kahvehanesi"dir. Hemen yanında Eyüp İskelesi ve yandan çarklı Haliç Vapuru, ardından sıra sıra Eyüp sahil yalılarını, ***Hüsrev Paşa Kütüphanesi ve Bostan İskelesi Kahvehanesi****'ni görüyoruz. Hemen arkalarında Bahariye Konakları, önünde Tunus Mezarlığı ile Bostan İskelesi Karakolu'nu, en sağda ise Eyüp Mezarlığı ile İplikhane Kışlası görülmektedir.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 24 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, solda 1985 Haliç düzenlemesi kapsamında yıkılan Tabakhane Mevkii ve İskele Caddesi evlerini, tarihi İskele Kahvehanesi'ni göremiyoruz. Eyüp İskelesi zaman içerisinde değişime uğrasa da varlığını sürdürüyor. Arka plandaki yapılaşma da gözden kaçmıyor. 20. yy başlarında yıkılan yalıların yerinde, 1911 yılında Sultan Reşat tarafından yaptırılan Numune Mektebi ve Türbesi ile boş sahil şeridini görüyoruz. Bahariye konaklarının da değişime direnemediğini görüyoruz. ***Hüsrev Paşa Tekkesi ve Bostan İskelesi Kahvehanesi*** *de en azından yeni yapılarıyla yerini koruyor. 2005 yılında açılan teleferiği de görmekte fayda var...*

Dun_Bugun_Eyup.indd 25 7.08.2018 14:11

1914 yılında Haliç'ten Tabakhane ve İskele Mevkii'ne bir bakış...

*Soldan, kayıkhane ve balıkçıların çekek yerleri, hemen yanında Tarihi İskele Kahvehanesi ve İskele Sokak Evleri görülüyor. Eyüp İskelesi ile arkasında Kaptan Paşa Camii de fotoğrafta yerini almıştır. İleriye doğru baktığımızda, Eyüp Sultan Camii'nin kubbesi ile minareleri görülmekte. Ön kısımda 1911 yılında Sultan Reşat tarafından yaptırlan **"Reşadiye Numune Mektebi"** ilk yıllarında. En sağda ahşap bir yapı ve Hüsrev Paşa Tekkesi görülüyor.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 26 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, solda, 1985 yılında Haliç düzenlemesi ile yıkılan İskelesi Kahvehanesi'ni göremiyoruz. Eyüpsultan İskelesi mevcut haliyle faaliyetini sürdürüyor. Arka planda Kaptan Paşa Camii onarım halinde. Eyüpsultan modern kayık iskelesi ve kayıklar günümüze ayak uyduruyor. Reşadiye Numune Mektebi ile (yeni adıyla Eyüp İmam Hatip Ortaokulu) Haliç arasına kazıklı yol girmiş. En sağda Görme Engelliler Kütüphanesi olarak faaliyet gösteren Hüsrev Paşa Tekkesi görülüyor...

Dun_Bugun_Eyup.indd 27 7.08.2018 14:11

1895 yılında Eyüp İskelesi'nden Eyüp Sahili görünümü...

Ön planda Eyüpsultan - Sütlüce hattı sandalcıları Haliç'te küreklere asılıyor. Sahili soldan takip edersek, Eyüpsultan yalılarını, Bostan İskelesi ve kahvehanesi ile karakolu görüyoruz. İplikhane Kışlası'nın tamamı sahil görüntüsünü tamamlıyor. Arka planda ise Pierre Loti sırtları ve tarihi kahvehane görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 28 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, sandalcıları ve iskeleyi 1985 yılında Eyüpsultan'ın Haliç'le bağını koparankazıklı yol nedeniyle göremiyoruz. Sadece o değil, solda sahildeki yalıların yerine 1911 yılında Sultan Reşat tarafından Numune Mektebi ve türbe yaptırılmış. Yeniden inşa edilen Bostan İskelesi Kahvehanesi yerinde dururken, karakolu tarihe karışmış. Bir dönem Baytar Mektebi olarak faaliyet gösteren İplikhane kışlasının yerinde ise 1972 yılında açılan Eyüp Lisesi var...

Dun_Bugun_Eyup.indd 29 7.08.2018 14:11

19 yy. sonlarında Eyüp Kayık İskelesi ve kayıkçıların görünümü...

Ayakta bir saray ***'Hamlacısı'*** *...Sol elinde küreği ve yanında oturan yardımcısı, Padişah için oradalar? Arkalarında Eyüpsultan'dan Sütlüce'ye müşteri bekleyen kayıkçılar, çekilen bu fotoğrafa adeta fon teşkil ediyor. Arka planda Pierre Loti Kahvehanesi ve o zamanın boş tepeleri. Aşağıda 1827 yılında kurulan* ***"İplikhane-i Amire"*** *nin denizden görünümü.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 30 7.08.2018 14:11

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, yine kayıklar var Haliç'te, ama en önemli ulaşım aracı değil artık. Arka planda Pierre Loti kahvesi ve tepenin eteklerinde mezarlar. Ama o zarif sanat eseri, taş işçiliğinin en güzel örneklerine sahip olan mezar taşları yerine, beton ve mermerin hoyratça kullanıldığı yeşilin bile kapatamadığı mezarlar doldurmuş tepeyi. Dikkatle bakarsak teleferiğin üst ayağı görülüyor. ***İplikhane-i Amire*** *yok artık...*

Dun_Bugun_Eyup.indd 31 7.08.2018 14:12

1898 Alman İmparatoru II. Wilhem'in Eyüp'te karşılama töreni...

*Solda, Eyüp İskelesi ve İskele Caddesi evleri ile Eyüp Camii minarelerini görüyoruz. Önde İmparator Wilhem'i taşıyan Saltanat Kayığı görülüyor. Hemen arka kısımda; karşılama törenine katılan devlet erkanı ve Eyüplüler var. Arkada sahildeki yalıların yıkımı sonrası ortaya çıkan enkaz dikkat çekiyor. Sağda ise, Bostan İskelesi'ne yük getiren **"Mavnalar"** ile **"Hüsrev Paşa Tekkesi"**ni görüyoruz.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 32 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, yıkılmış olan sahildeki yalıların yerinde Sultan V. Mehmed Reşad'ın Mimar Kemalettin'e yaptırmış olduğu türbesi ve mektebi görülüyor, arkada yine Eyüp Sultan Camii minareleri seçiliyor. Hüsrev Paşa Tekkesi yine yerinde restore edilmiş ama Bostan İskelesi artık yok. Padişahların Eyüp Sultan'ı ziyaret ettikleri zaman kullandıkları Bostan İskelesi Haliç Sahilyolu'nun yapımı ile birlikte tamamen yok olmuştur.

Dun_Bugun_Eyup.indd 33 7.08.2018 14:12

1900'ün ilk yıllarında, Haliç'ten Bostan İskelesi civarına bir bakış...

Solda, Adile Sultan Türbesi ile Sadrazam Hüsrev Paşa Tekkesi ve Türbesi görülüyor. Hemen yanında Padişahların cami ziyareti ve kılıç kuşanma merasimleri için Eyüp'e su yoluyla geldikleri, ***Bostan İskelesi*** *ve* ***Cülus Yolu*** *görülmekte. Sağda,* ***Hüsrev Paşa Kütüphanesi*** *ile Mihrişah Valide Sultan tarafından yaptırılarak; Osmanlı Devlet erkanına, musikişinaslara, şair ve yazarlara uğrak yeri olmuş tarihi* ***Bostan İskelesi Kahvehanesi*** *görülmektedir.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 34 7.08.2018 14:12

*2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, solda Tekkenin yerinde 2007 yılında İBB. Tarafından yaptırılan **Görme Engelliler Kütüphanesi** hizmet veriyor. Adile Sultan ve Hüsrev Paşa Türbeleri bugünde varlığını korumakta. 1985 yılında yaptırılan kazıklı yol, hem İskeleyi hem de buradaki yapıların Haliç'le bağlantısını alıp götürmüş. Hüsrev Paşa Kütüphanesi'nin ise sadece binası ve adı durmaktadır. Cülus yolu tarihi ile birlikte ziyaretçisini beklerken, 1984 yılında yıktırılarak yok olan tarihi Bostan İskelesi Kahvehanesi, 2002 yılında yeniden inşa edilen mevcut yapısı ile de olsa canlanmayı, hayat bulmayı bekliyor.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 35 7.08.2018 14:12

Yıl 1895, İplikhane Kışlası'nda Askeri Tören...

*Bina, Asakir-i Mansure-i Muhammediye askerlerine elbise ve iç çamaşırı temin etmek için, 1827 yılında **"İplikhane-i Amire"** adıyla Eyüpsultan'da, Haliç kıyısında kurulmuştur. 1884 yılında eğitim sisteminin modernleşme hamlesiyle birlikte faaliyet alanı **"Eczacılık", "Baytar Mektebi"** ve **"Askeri Rüştiye"** olarak belirlenmiş, buna rağmen adı **"İplikhane Kışlası"** olarak anılagelmiştir. Hastanenin bulunduğu kışlada eğitim 1906 yılına kadar sürdürülmüş, 1921 yılına kadar hastane, bir müddet göçmen misafirhanesi olarak kullanılmış, 1924 yılında 3. Kolordu Komutanlığı'na tahsis edilerek 1950'li yıllara kadar faaliyetini devam ettirmiştir.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 36 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, eğitim yuvası olarak kullanılan İplikhane Kışlası'ndan eser kalmamış, bu yapının yerine 1972 yılında Eyüp Lisesi inşa edilmiştir. Günümüzde Eyüpsultan Anadolu Lisesi ismiyle eğitim faaliyetini sürdürmektedir. Yukarıya doğru baktığımızda, geçmişin yapılaşmadan uzak İdris Köşkü Tepesi'nde ise Pierre Loti kahvehanesi ile yoğun mezar yapılaşmasını görüyoruz.

Dun_Bugun_Eyup.indd 37 7.08.2018 14:12

1895 yılında Bostan İskelesi Caddesi'nin bir görünümü...

*Sağda, **Mihrişah Valide Sultan**'ın yaptırdığı külliyenin, barok mimarinin zirvelerinden biri olarak kabul gören sebili var. Eyüp Sultan'a Bostan İskelesi'nden gelenlere su ikram edilen bu sebilin iki yanında iki de çeşme yer alıyor. Dönemin Osmanlı giyim tarzını yansıtan fesli çocuklar fotoğrafçıya poz vermişler. Arka planda Mihrişah Valide Sultan Türmesi ve sık ağaçlıkların arasından Eyüp Sultan Camii dış avlusunun iki kubbesi gözüküyor. Solda ise **Mihrişah Valide Sultan Mektep Haziresi**'nin istinat duvarları yer alıyor.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 38 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, Mihrişah Valide Sultan Sebili'ni yeni restore edilmiş haliyle görüyoruz. Bu kez Osmanlı döneminin fesli çocuklarının yerini mimari çizimler için bölgede bulunan genç kızlar almış. Barok mimarinin abidevi örneklerinden birisi niteliğindeki sebil, geçmişte Eyüpsultan'a gelenlere su ikram edilen bir hayır eseri. İki yanında iki de çeşmesi var. Sol tarafta Mihrişah Valide Sultan'ın külliyeden sonra yaptırdığı mektep ve hazirenin ihata duvarları yer alıyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 39 7.08.2018 14:12

Şener Türkmenoğlu Arşivi

1919'ün ilk yıllarında Cülus Yolu ve Mihrişah Valide Sultan İmareti'ne bir bakış...

Mihrişah Valide Sultan Türbesi tak kapısı önünde binek taşı yer alıyor. İleriye doğru, Mihrişah Valide Sultan Külliyesi'nin bir parçası olan ve Barok mimarinin abidevi örneklerinden birisi niteliğindeki Sebili görüyoruz. Karşı sırasında ***Adile Sultan, Hüsrev Paşa, Mahmud Celaleddin Paşa*** *ve* ***Halil Rıfat Paşa Türbeleri*** *yer alıyor. O yıllarda Cülus Yolu'nun ucunda Haliç'ten gelen teknelerin yanaştığı bir iskele de vardı. Fotoğrafta poz veren iki yabancı turist ile ileriye doğru yürüyen sarıklı cübbeli bir Osmanlı vatandaşı var.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 40 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, Mihrişah Valide Sultan İmareti ve hemen önünde binek taşı değişmemiş. Yalnız tak kapının üstündeki yükseklikler kaybolmuş. İleriye doğru, Mihrişah Sultan Külliyesi'nin bir parçası olan ve Barok mimarinin abidevi örneklerinden birisi niteliğindeki sebilin ilerisinden yol geçtiği için artık Haliç'e açılan bir iskele yok. Türbeler ise varlığını koruyor. Sadece 1919'lı yıllarda henüz hayatta olan Prens Sabahaddin, 1948 yılında İsviçre'de vefat etmiş, naaşı 1952 yılında getirilerek babası Mahmud Celaleddin Paşa'nın yanına defnedilmiştir.

Dun_Bugun_Eyup.indd 41 7.08.2018 14:12

Şener Türkmenoğlu Arşivi

Sultan V. Mehmet Reşat'ın 10 Mayıs 1909 tarihindeki Cülus Töreni...

Bostan İskelesi Caddesi, Fatih Sultan Mehmet'ten, Sultan Vahdettin'e kadar Osmanlı saltanat geleneği içinde padişahların tahta çıktıklarında cülus töreni için geldikleri tarihi yoldur. Padişahların Eyüp Sultan'ın huzuruna varmadan attan inip yürüdükleri binek taşı da buradadır. Bu yüzden "Cülus Yolu" adını alan cadde, birçok tarihi yapıya da ev sahipliği yapmaktadır. Sultan Reşat'ın Cülus töreni için Eyüpsultan'a gelişini gösteren fotoğraf için fazla söze gerek yok sanırım.

Dun_Bugun_Eyup.indd 42 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, tarihi Cülus Yolu'nu ve çevresindeki yapıları yeni restore edilmiş haliyle görüyoruz. Sultan Reşat Caddesi ismi verilen Cülus Yolu, yüz yıl önce olduğu gibi Arnavut taşlarına kavuşmuş. Mihrişah Valide Sultan Sebili restore edilmiş. Sağ taraftaki hazirenin duvarları temizlenmiş. Sebilin karşısındaki blokta ise sırasıyla Halil Rıfat Paşa Türbesi, Mahmut Celaleddin Paşa ve Prens Sabahattin Türbesi, Hüsrev Paşa Türbesi ile Adile Sultan Türbesi yer alıyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 43 7.08.2018 14:12

Ircica Arşivi

1895 yılında Türbe Arkası Sokağı ve Bahariye Mevkiine bir bakış...

Solda, çift hazneli Kanuni Sultan Süleyman Çeşmesi, hemen bitişiğinde Türbe Arkası Karakolu ve nöbetçiler görülüyor. İleriye doğru Bahariye Mevkiine giden Türbe Arkası Sokağı'nın üzerinde sağlı - sollu Osmanlı'nın sivil ahşap mimari yapı örneklerini görüyoruz. Sağ tarafta Cülus Yolu olarak bilinen Bostan İskelesi Sokağı girişinde kulübe önünde bir nöbetçi daha görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 44 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda; solda Kanuni Sultan Süleyman Çeşmesi'nin onarılmış hali dikkat çekiyor. Karakol ve nöbetçilerin yerinde ise hediyelik eşya tezgahları önünde alış-veriş yapanları görüyoruz. Ahşap mimari örneklerinden eser kalmazken, Türbe Arkası Sokak yerine Silahtarağa adıyla başlayan caddenin sağ tarafına kat otoparkı ve adak kurban kesim yeri ve teleferik yapılmış. Sağda ise Cülus Yolu'na giden yol genişletilmiş.

Dun_Bugun_Eyup.indd 45 7.08.2018 14:12

1920'lerde Eyüp Sultan Camii Bostan İskelesi Kapısı'ndan bir görünüm

Eyüp Sultan Camii'nin Bostan İskelesi'ne açılan kapısından külliyenin iç avlusuna bir bakış. Burada Sultan III. Selim tarafından yaptırılan kuzu çeşmeleri ile Eyüp Sultan Türbesi önündeki revaklı örtüyü taşıyan sütunlar görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 46 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, birçok şeyin yıllara direndiğini görürken, kapı önündeki demir korumaları ve sağdaki çatıyı artık göremiyoruz. Dünden bugüne fark olarak da iç ve dış aydınlatma lambalarını görüyoruz.

Dun_Bugun_Eyup.indd 47 7.08.2018 14:12

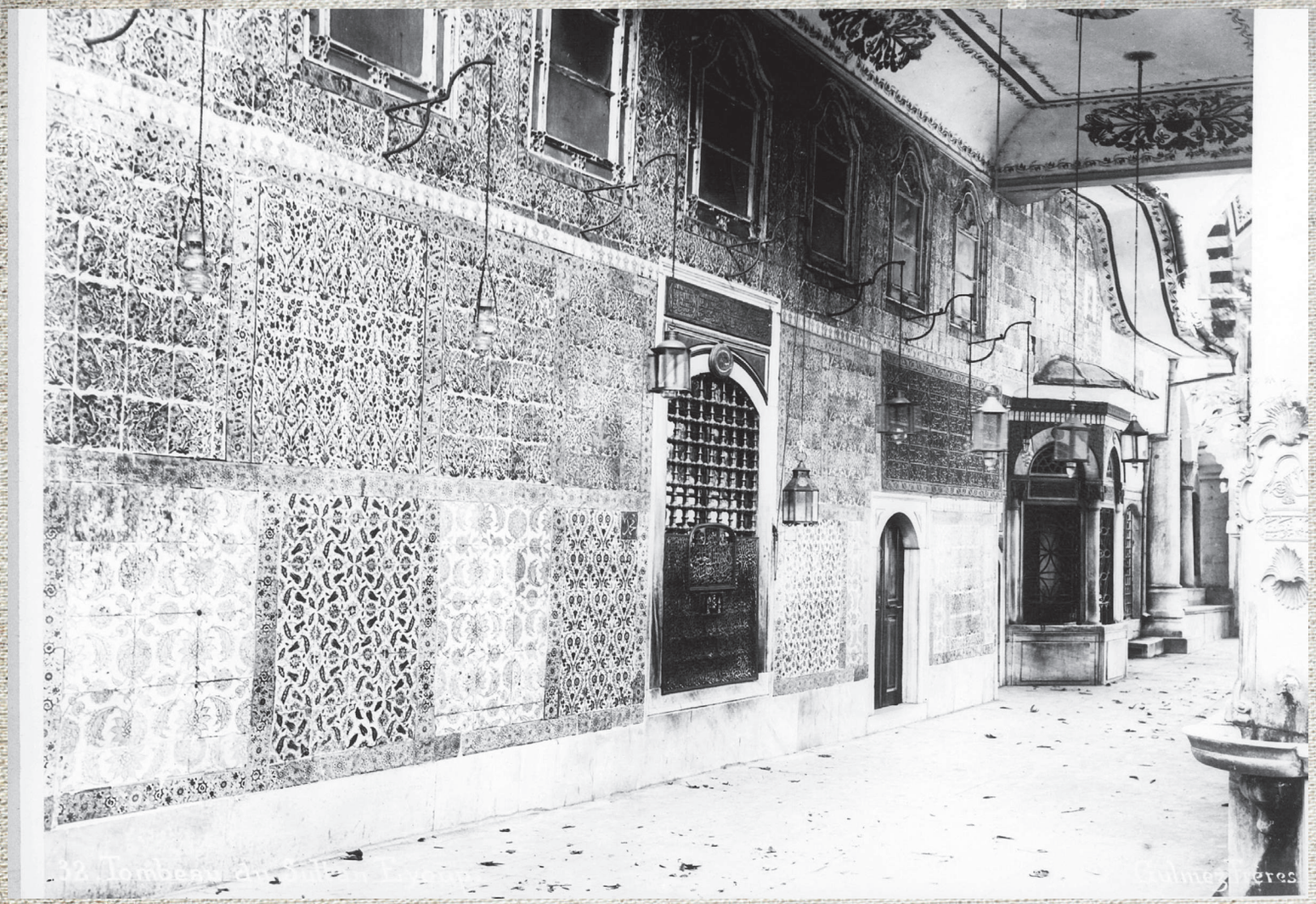

Ircica Arşivi

1900 İlk Yıllarında Eyüp Sultan Camii İç Avlu görünümü...

Sultan I. Ahmed'in, Eyüp Sultan Türbesi'ni genişleterek yaptırdığı çini kaplı duvarlar ile türbenin Mühr-i Süleyman motifleri ile süslü hacet penceresi ve onun ilerisinde kendi adını taşıyan sebili görüyoruz. Türbenin girişi üzerinde yer alan saçak kısmında kalem işi bezemeler ve yukarıdan asılı aydınlatma lambaları dikkat çekiyor. Hacet penceresi ve etrafını saran tarihi çinilere iyi bakmak lazım. Fotoğrafın sağ tarafında ulu bir çınar ağacımn gölgesinde etrafı parmaklıklı bir set ve dört tarafında Sultan III. Selim'in tuğraları ile süslenmiş hacet çeşmeleri olarak da adlandırılan kuzu çeşmelerinden biri görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 48 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafa baktığımızda, Türbenin etrafındaki çinilerde ve hacet penceresi kafesinde değişiklik görüyoruz. Saçak kısmındaki kalem işleri de kaybolmuş. Aydınlatma lambaları değişerek günümüze ayak uydurmuş. Sağdaki Sultan III. Selim'in tuğralı kuzu çeşmeciği varlığını koruyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 49 7.08.2018 14:12

Şener Türkmenoğlu Arşivi

19. yüzyıl sonlarında Eyüp Sultan Cami girişi...

Eyüp Sultan Camii'nin iç avlusundayız. Solda, türbe ile cami arasındaki tarihi çınarı çevreleyen metal korkuluklarla çevrili yükseltilmiş alanın bir köşesi görülüyor. Caminin ortadaki ana kapısına doğru yönelmiş bir Fransız turistin fotoğrafı çekilmiş. Az ileride camiye girmeye hazırlanan Osmanlı efendisi, sağ tarafta ise fesli bir çocuk dikkat çekiyor. Dönemi çok tasvir eden fotoğrafta Cami revaklarının güzelliği gözden kaçmıyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 50 7.08.2018 14:12

Eyüp Sultan Camii iç avlusunda Sultan III. Selim'in yaptırdığı, dört köşesindeki kuzu çeşmecikleri ile metal şebeke varlığını muhafaza ediyor. Bu kez Eyüp Sultan Camii'nin ana girişine yönelmiş bir Türk vatandaşı ile diğer ziyaretçiler dikkat çekiyor. Son cemaat yerini oluşturan revaklı bölüm ile caminin ana giriş kapısı tüm zarafeti ile günümüzde de güzelliğini koruyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 51 7.08.2018 14:12

Şener Türkmenoğlu Arşivi

1900'lerin başında Eyüp Sultan Camii şadırvan avlusu...

*Soldan, Sultan III. Selim zamanında yapılan **"Şadırvan"** ile önünde **"Darı Sandıkları"** dikkat çekiyor. Kuş yemi satıcısı o zaman da var. Her zamanki gibi önlerine serpilen darıların peşindeki güvercinler, solda kürelenip kenara toplanmış kar yığını görülüyor. Birkaç mü'min ise abdest hazırlığında... Arka planda, Fâtih Sultan Mehmet tarafından diktirilen dev çınar ağaçları dikkat çekiyor. Sağda ise anıtsal kabri ile **"Gazi Edhem Paşa Türbesi"** görülüyor. Türbe haziresinin arkasında **"Hekim Kutbettin Mektebi"** ile Eyüp Camii eski Kayyumbaşı Osman Efendi'nin (Heperlerin) Konağı yer alıyor.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 52 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, şadırvan, hazire ve türbeler yerli yerinde duruyor. Gazi Ethem Paşa Türbesi'nin anıt mezarına açık türbe görünümü kazandıran üst kısım yok olmuş. Hekim Kutbettin Mektebi ve tarihi çınarlardan birini de artık göremiyoruz. Şadırvanda abdest alanlar ile abdestini almış camiye yönelen bir delikanlı, güvenlik görevlisi, pamuk şeker yiyen küçük kızı ile bir hanımefendi ön planda... Darı sandıkları ve görevlisi ile güvercinler artık avluda değil. Kuş yemi satıcısı ile güvercinler Eyüp Sultan Cami meydanına nakledilmiş...

Dun_Bugun_Eyup.indd 53 7.08.2018 14:12

Şener Türkmenoğlu Arşivi

1880 yılında Camii Kebir Caddesi'nden bir görünüm...

Solda; biz yaşıyorduk der gibi cumbalı ahşap evler, tam karşısında Eyüp Camii meydan çarşısındaki dükkanlar görülürken ortada arnavut kaldırımlı yol, geçmişin perspektifinde neredeyse sonsuzda kayboluyor. Sağda ise; "Saçlı Abdülkadir Mescidi" ve "Yahyazade Şeyh Hasip Efendi Rufai Dergahı Şerifi"'ni görüyoruz. Yapıyı soldan sıralarsak; Saçlı Abdülkadir Mescidi Şerif'i ve ahşap minaresini görüyoruz. Kubbeli olan "Semahane", Hoca Sadettin Efendi Darülkurrası, önde ise üstündeki kitabesi ile Harem Dairesi ana kapısı ve bekleyen dergah görevlileri Tahir ve Mahir Efendiler, en sağda ise bahçenin içindeki "Harem Dairesi" görülmektedir.

Dun_Bugun_Eyup.indd 54 7.08.2018 14:12

Soldaki cumbalı ahşap evler yok artık. Eyüp Camii meydan çarşısı da günümüze kalamayanlardan. Arnavut kaldırımı yola ne demeli onlarda tarihin karanlık koridorlarında kaybolmuş. Sağda ise, Saçlı Abdülkadir Mescidi'nin sadece ön cephesine ait duvarlar ayakta, Yahyazade Dergahı da, kitabeli giriş kapısı da, mescidin minaresi de yok artık. O kadar ki kompleksi çevreleyen ihata duvarı bile değişmiş. Hoca Sadettin Efendi Darülkurrası ise günümüzde Saçlı Abdülkadir Mescidi adıyla biliniyor ve bu maksatla kullanılıyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 55 7.08.2018 14:12

1900'ün ilk yıllarında İskele Caddesi'nden Oyuncakçılar Çarşısı'na bakış...

*Solda; altı cehpeli **Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi**'nin altı mısralı ve üç satır kitabeli cephesi görülürken, hemen ilerisinde Ferhat Paşa Türbesi ve girişini, tam karşıda ise Oyuncakçılar Çarşısı'nın sıra dükkanlarını ve evleri görüyoruz. Cadde üzerindeki ağaç koruma düzeni dikkat çekiyor.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 56 7.08.2018 14:12

Solda Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi, 1942 yılındaki yol genişletme çalışmaları sırasında ortadan kaldırılmış. Sağda Oyuncakçılar Çarşısı'nın 1956 yılında istimlak edilip yıkılan iki katlı yapıların yerinde bugün tek tip olarak yapılmış dükkanlar yer alıyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 57 7.08.2018 14:12

1903 yılında Feshane Caddesi'nden Oyuncakçılar ile Boyacı Sokağı'na bir bakış...

Solda, Ferhat Paşa Türbesi'nin girişi ve haziresi görülüyor. Ünlü şair Tevfik Fikret'in naaşı Aşiyan'a nakledilene kadar bu hazirede medfundu. Tam karşıda kesme taştan yapılmış, sekiz yüzlü, tek kubbeli Şekerpare Kadın Türbesi ve sebili görülmektedir. Bu sebil yol genişletme çalışmaları sırasında kaldırılmıştır. Sağda geri planda gözüken "Çengeloğlu Tahir Paşa Türbesi"dir. En sağda görülen ise altı cehpeli, iki yüzünde çeşmesi olan ve Camii Kebir Caddesi'ne bakan yüzünde altı mısralı üç satır kitabesi bulunan Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi'dir.

Dun_Bugun_Eyup.indd 58 7.08.2018 14:12

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, solda Ferhat Paşa Türbesi'nin girişini görmekteyiz. Şekerpare Kadın Türbesi de varlığını sürdürüyor. 1957 yılında yol genişletme çalışmaları sırasında önündeki sebil kaldırılmıştır. Tam karşıdaki Boyacı Sokak'ta ise Sultan Reşat'ın Türbesi ile birlikte yaptırılan Türbedar evini görüyoruz. Sağda ise 1921 yılında yaptırılan Eyüp Polis Karakolu binası görülüyor. 1942 yılında yıktırıldığı için Çengeloğlu Tahir Paşa Türbesi'nin sadece ihata duvarları kalmıştır.

Dun_Bugun_Eyup.indd 59 7.08.2018 14:13

Şener Türkmenoğlu Arşivi

1915 yılında İskele Caddesi'nden Oyuncakçılar'a bakış...

Solda dönemin sıra evleri ile Ferhat Paşa Türbesi'nin bir kısmı görülüyor, ileri kısımda Oyuncakçılar Çarşısı girişini, orta kısımda Eyüp Sultan Camii'ni uzaktan görüyoruz. Ön sırada Osmanlı ahşap mimarisinin güzel bir örneği var. En sağda ise Sultan Reşad Türbesi'nin türbedar ve selamlık evleri ile Reşadiye Numune Mektebi'nin çatısı görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 60 7.08.2018 14:13

2016 yılına geldiğimizde,solda günümüz dükkanları ile eski postane binasını görüyoruz. Orta kısımda Eyüp Sultan Camii'nin bir minaresi gözükürken, altta 1921 yılında yaptırılarak 2011 yılında faaliyetine son verilen Eyüp Polis Karakolu binası ile sıra dükkanlar var. Osmanlı ahşap mimarisinin güzel bir örneği olan evin yerini betonarme bir yapı almış. En sağda ise Sultan Reşad Türbesi türbedar evi ve Reşadiye Numune Mektebi'nin köşesi ve bahçe girişi görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 61 7.08.2018 14:13

1920'li yıllarda Boyacı Sokak'tan bir görünüm...

Sokağın arnavut kaldırımları üzerinde dünden günümüze bakan iki Eyüplü şahsiyet, solda mezarlık ön duvarı ve cephesi mermer kaplı, kitabesiz ve Kapısı koridora açılan Halil Rıfat Paşa Türbesi görülüyor. Tam karşıdaki yapı Mihrişah Sultan Sebilidir. Sağ köşeden geldiğimizde, Hasan Hüsnü Paşa'nın "Ramazaniyelik Yalısı"nın arka girişi ve Sultan Reşat'ın "Türbedar evi" görülüyor...

Dun_Bugun_Eyup.indd 62 7.08.2018 14:13

2016 yılına geldiğimizde, mezarlıklar yerli yerinde , Kaptanı Derya Hasan Hüsnü Paşa Türbesi de yerinde duruyor. Hemen bitişiğindeki gelini Hatice Canan Hanım Türbesi yenilenmiş. Mihrişah Valide Sultan sebili de tüm zarafeti ile karşımızda ama artık sebil olarak kullanılmıyor. Sağ köşeden geldiğimizde, Halil Rıfat Paşa Türbesi günümüze kadar varlığını sürdürmüş ama Hasan Hüsnü Paşa'nın "Ramazaniyelik Yalısı" artık yok, Sultan Reşat'ın "Türbedar evi" sağda varlığını muhafaza ediyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 63 7.08.2018 14:13

Ircica Arşivi

1900'ün ilk yıllarında Eyüp Mezar Taşlarından güzel bir örnek...

Bostan İskelesi Caddesi üzerinde bulunan Mihrişah Valide Sultan Sıbyan Mektebi haziresinde yer alan mezar taşları... Ortadaki anıt mezarın üzerindeki hilal ve küre alemli kafes dikkat çekiyor. Arka planda Mihrişah Valide Sultan İmareti'nin çatısı görülüyor. Ön kısımda ise demir korkuluklu işlemeli ihata duvarları var.

Dun_Bugun_Eyup.indd 64 7.08.2018 14:13

2016 yılına baktığımızda, öndeki tarihi mezarlar yerinde, ancak zaman içinde önemli bir tahribata uğramışlar. Hilal ve küre alemli koruma kafesi ile öndeki demir parmaklıklı ihata duvarları yok olmuş. Kaybolan mezarlardan arta kalan hurma motifli bir mezar taşı parçası ise getirilip öndeki duvara dayanmış.

Dun_Bugun_Eyup.indd 65 7.08.2018 14:13

Şener Türkmenoğlu Arşivi

1919 yılında Beybaba Sokağı'ndan bir hatıra...

Sağlı sollu hazirelerin ortasında Beybaba Sokağı! Kesme taştan yapılmış nişlerin demir parmaklıklı pencereleri, ölüm duygusunu yumuşatıyor sanki! Asırlık çınarlar halen varlığını sürdürüyor. Arnavut kaldırımlarının üzerinde üç kafadar, kravatlı, takım elbiseli, ellerinde paltoları, başlarında fesleriyle geçmişin izini anımsatırken bizlere, hayattayız, yaşıyoruz; "bir gün vaki olduğunda ölüm, sonu değildir bu hayatın" söylemi bakışlarında gizli duruyor. Fotoğrafta ayrıca sol arka kısımda Şekerpare Kadın Türbesi'ni, sağda ise Oyuncakçılar Çarşısı'nın ev ve dükkanlarını, arkada Ferhat Paşa ve Siyavuş Paşa Türbeleri'ni görüyoruz.

Dun_Bugun_Eyup.indd 66 7.08.2018 14:13

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, solda hazirelerin ihata duvarları kaldırılmış ve mezar taşları gün ışığına çıkmıştır. Arnavut kaldırımı yerine kesme taştan yeni zemin kaplanmış. Sağ yanda gördüğümüz hazire duvarı onarımla günümüzdeki halini almıştır. Şekerpare Kadın (Abdurrahman Paşa) Türbesi varlığını koruyor ancak arka plandaki Oyuncakçılar Çarşısı yapılarını göremiyoruz.

Dun_Bugun_Eyup.indd 67 7.08.2018 14:13

Ircica Arşivi

1895 yılında Sofular Yokuşu'ndan Eyüpsultan Meydanı'na bakış...

Fotoğrafa baktığımızda ilk dikkati çeken Osmanlı mimarisinin sivil ahşap yapıları oluyor. Önde, Sofu Karaali Çavuş Camii, arkada ise Eyüp Sultan Camii görülüyor. Servi ağaçlarının arasındaki Sokullu Medresesi, Siyavuş Paşa, Üryanizade Ahmed Esad Efendi ve Şekerpare Kadın Türbeleri'nin kubbeleri görülüyor. Arka plandaki tepelerin sükuneti ise fotoğrafa yansımış durumda.

Dun_Bugun_Eyup.indd 68 7.08.2018 14:13

2016 fotoğrafına baktığımızda, Eyüp Sultan Camii ve Eyüpsultan merkezin tümüyle beton yapılar ile kuşatıldığını görüyoruz. Çevre tepeler de bu betonlaşmaya ayak uydurmuş durumda. Önde Sofular Yokuşu ve Sofu Karaali Çavuş Camii restore edilen minaresi ile görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 69 7.08.2018 14:13

Şener Türkmenoğlu Arşivi

19. yüzyıl sonlarında Yusuf Muhlis Paşa Caddesi'nden Eski Yeni ve Balıkçı Bakkal Sokağı'na bakış...

Solda, Eski Yeni Hamamı'na ait "Su Terazisi" ile günümüze ulaşamayan bir işyeri ve kafesli pencereleriyle iki katlı ahşap ev görülüyor. Orta kısımda sokağın Arnavut kaldırımları üzerinde dönemin en yaygın ulaşım aracı at arabası... Sahibi belki bir Bulgar, belki de Arnavut bahçıvandır. Hemen arkalarında bir kaç zabiti yerel halkla aynı karede görüyoruz. İstanbul'un fethine katılan Kasım Ağa'nın himmetiyle yaptırılan kısa ve tek şerefeli minaresi ile Kasım Çavuş Camii ve önünde Mustafa Ağa Çeşmesi görülüyor. Sağda ise yine cadde üzeri ahşap yapıları ve Balıkçı Bakkal Sokak girişini görüyoruz.

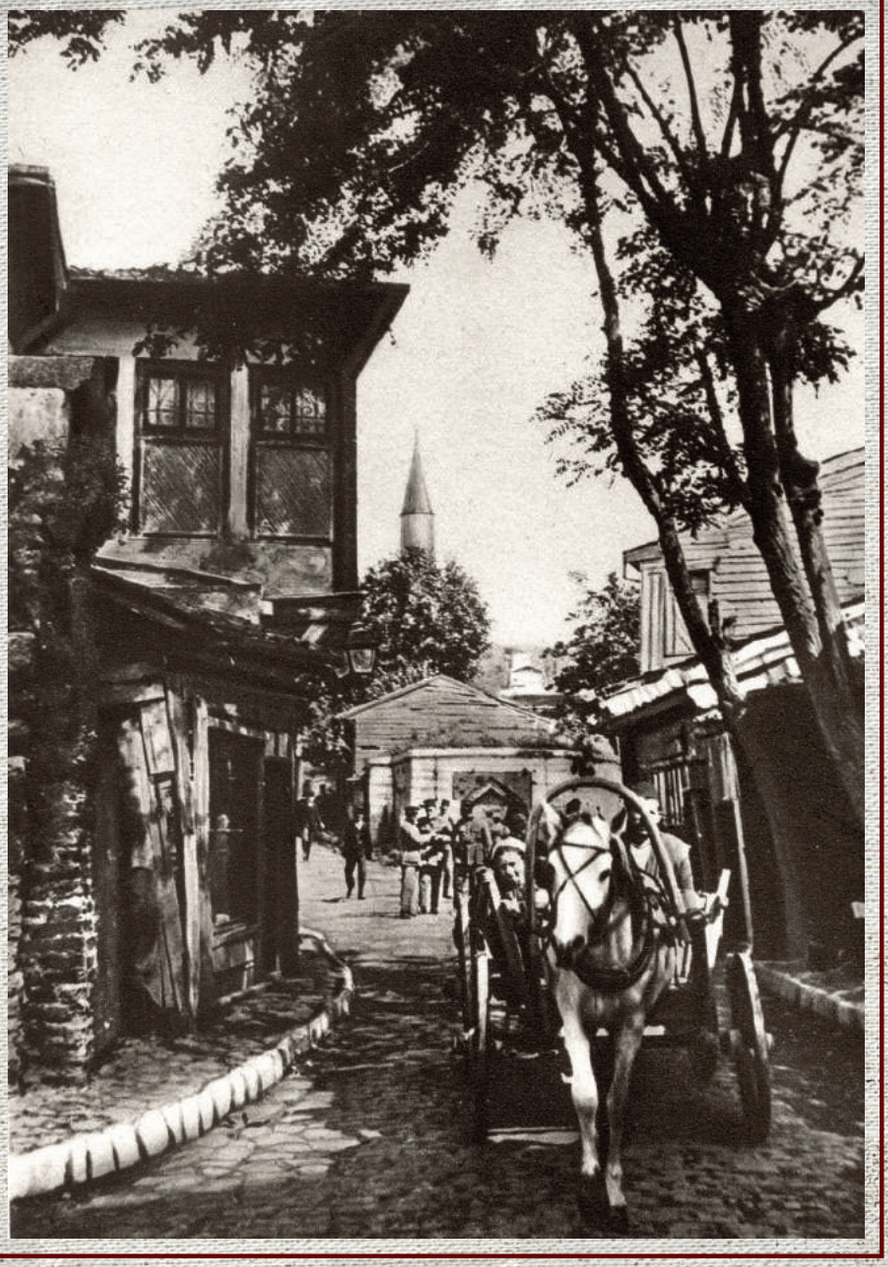

Dun_Bugun_Eyup.indd 70 7.08.2018 14:13

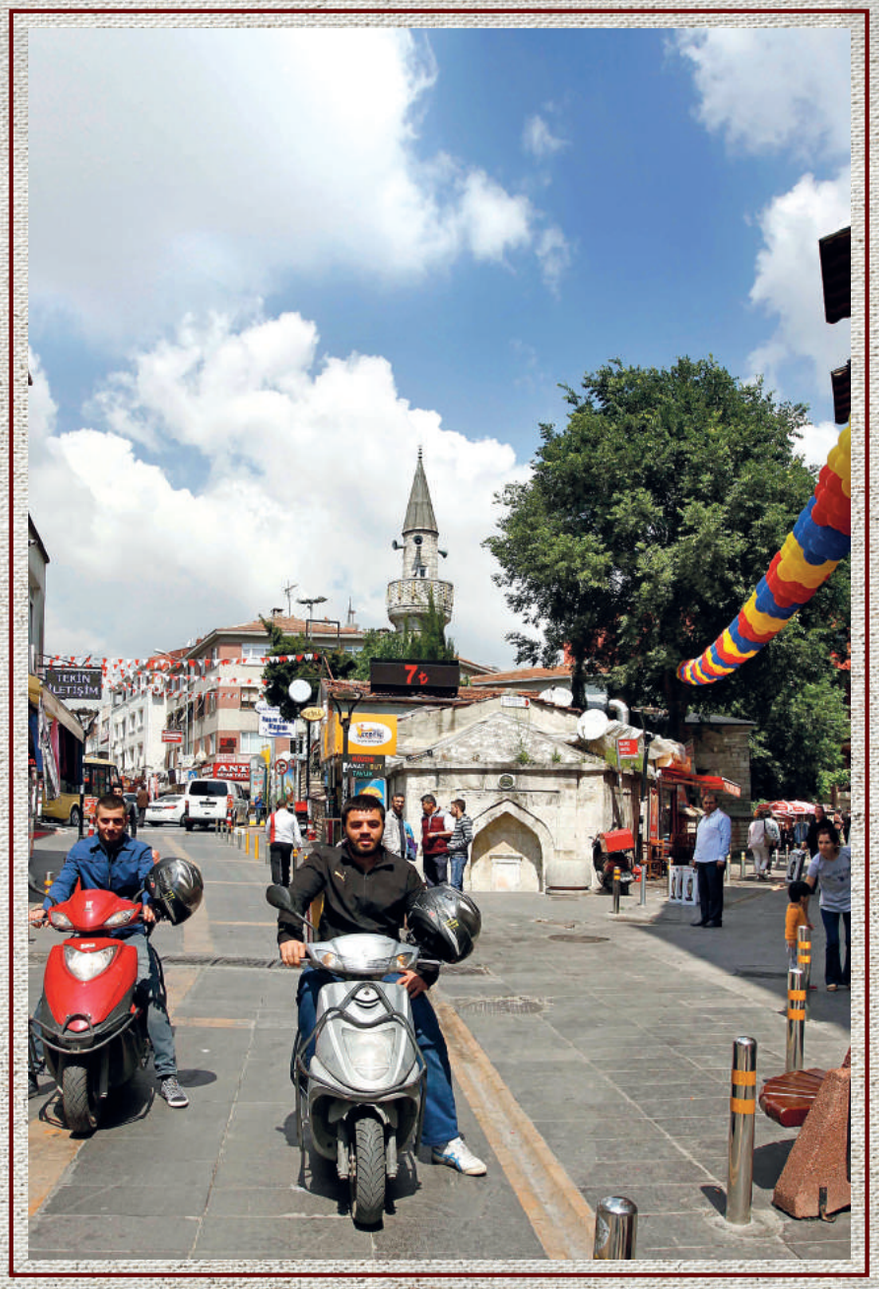

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, bir dönem su dağıtımı için önemli bir görev üstlenmiş olan su terazisi artık yok. Ahşap yapıların günümüz şartlarında betonlaştığı görülüyor. 1990'lı yıllarda "Fahri Korutürk" adını alan caddenin mevcut taşları ise eski Arnavut kaldırımlarını anımsatmaya çalışıyor, Arka kısımdaki Kasım Çavuş Camii zamanla içinde pek çok onarım görmüş, asli özelliklerinin çoğunu kaybetmiş olsa da günümüzde hizmet etmeye devam ediyor. Mustafa Ağa Çeşmesi'nin onarılan yeni halini görüyoruz. Cadde'nin sağ bölümü eskisi ile kıyaslandığında söylenecek o kadar çok şey var ki...

Dun_Bugun_Eyup.indd 71 7.08.2018 14:13

Şener Türkmenoğlu Arşivi

1900'ün ilk yıllarında Pierre Loti Yokuşu'ndan Eyüp Sultan Camii'ne bakış...

Eyüp Sultan Türbesi'nin arka kısmından Pierre loti Kahvesi'ne çıkan patika yolun her iki tarafı mezarlıktır. Arkasındaki ağaca yaslanmış gibi duran heybetli mermer kabir ise bir hanım mezar taşı. Arka planda Eyüp Sultan Camii kubbesi ve minareleri, sol tarafta Mihrişah Valide Sultan İmareti'nin bacaları fark ediliyor. Daha ileride ise Sultan Reşat Türbesi'nin kubbesi ve ahşap evler belli belirsiz görülüyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 72 7.08.2018 14:13

2016 fotoğrafına baktığımızda, aynı yol olsa da mezarlıkların ihata duvarları yükselmiş, özellikle sağ tarafta yer alan mezar taşlarında ciddi bir azalma var, yerlerinde beton mezarlar yükseliyor. Yine Eyüp Sultan Camii'ni fark ediyoruz ama, yükselmiş ihata duvarları ve ağaçlar nedeniyle İmareti, Sultan Reşat Türbesi'ni fark etmemiz daha zor artık.

Dun_Bugun_Eyup.indd 73 7.08.2018 14:13

1900'ün ilk yıllarında Eyüp Mezarlığı ve Haliç'in görünümü...

Fotoğrafa baktığımızda, merdivenli yol Bahariye ve Eyüp Camii'ne iniyor. Aşağıda ***Türbe Arkası Sokak*** *evleri görülürken, arka planda Servi ağaçlarının arasından Mihrişah Valide Sultan İmareti ve Külliyesi'ni görüyoruz. Haliç ve Kasımpaşa'nın seyrini de unutmamak lazım.*

Dun_Bugun_Eyup.indd 74 7.08.2018 14:13

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, merdivenli yolu ve aşağıdaki ahşap evlerin olmadığını görüyoruz. Türbe Arkası Sokak yerinde Eyüp İmareti Adak Kurban Kesim Merkezi yer alıyor. İmaret ve Külliye varlığını devam ettiriken servi ağaçlarının olmayışı, Haliç'le birlikte Sultan Reşat'ın Türbesi ve Okulunu bu açıdan bizlere gösteriyor. İki yakayı bağlayan Haliç Köprüsü de günümüz fotoğrafında yerini alıyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 75 7.08.2018 14:13

1905 yılında Büyük Kabristan, Pierre Loti yol ayrımı...

Mezarlıkların pitoresk görüntüsü... Her biri birer sanat eseri niteliğindeki taş işçiliğinin en güzel örneklerinden oluşan mezar taşları her zaman ilgi çekmiştir. Fotoğrafta Eyüpsultan Büyük Kabristan'nın Pierre Loti yolu üzerindeki yol ayrımını görüyoruz. Fotoğrafçıya poz verenler de dönemin kıyafetlerini ve sosyal hayatını yansıtması açısından dikkat çekiyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 76 7.08.2018 14:13

2016 yılı fotoğrafa baktığımızda, yine mezarlıkları görüyoruz. Bu sefer ihata duvarları daha yüksek, büyüleyici güzellikteki mezar taşlarının çoğu yok olmuş yerinde estetikten uzak, beton ve mermer karışımı malzeme ile yapılmış yeni mezarlar yükseliyor. Yolun çatal yaptığı yerdeki doğal yapı bozulmuş etrafı yine küfeki taklidi taşların çevrelediği bir ihata duvarı ile çevrelenmiş, burada da yine yeni mezarlar. Duvarın ön tarafına da bir çeşme ilave edilmiş.

Dun_Bugun_Eyup.indd 77 7.08.2018 14:13

1909 yılında Pierre Loti Tepesi'nden Haliç ve Silahtarağa'ya bakış...

Ön tarafa baktığımızda Bahariye ve Silahtarağa'ya doğru sıralanmış yalıları görüyoruz. Haliç'in ortasındaki adacıklar bomboş. Hemen arkasındaki deniz hamamı dikkat çekiyor. Adanın karşısında solda Bahariye Mevlevihanesi görülüyor. Karşı yakaya baktığımızda, Sütlüce'nin bir bölümü ile Karaağaç sahilinde bazı fabrikaların oluşmaya başladığını görüyoruz. Üst kısımda ise tüm tepeler tamamen ıssız ve boş olarak karşımızda duruyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 78 7.08.2018 14:13

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda, önde hem mezarlıklar hemde insan faktöründeki belirgin değişimi görüyoruz. Silahtarağa'ya uzanan ve sanayileşme ile 1940'lı yıllardan sonra yok olan sahildeki yalılar ve konakları göremiyoruz. Ağaçların arasından baktığınızda 2010 yılında yeniden inşa edilen Bahariye Mevlevihanesi gülümsüyor size. Karşı sırtların yapılaşma ile ulaştığı durum ise tam anlamıyla içler acısı...

Dun_Bugun_Eyup.indd 79 7.08.2018 14:13

Şener Türkmenoğlu Arşivi

1915 yılında Pierre Loti sırtlarından Haliç ve İstanbul'a bir bakış...

Solda önde, yedi tepenin seyri ile İstanbul'un siluetine dalan talebeler, aşağıda Haliç ve Bahariye Adalarından birini görüyoruz. Karşı planda Sütlüce ve Halıcıoğlu semtleri görülürken, deniz kenarındaki beyaz bina "Buzhane" olarak işlev görmüş, Cumhuriyet sonrasında ise Sütlüce Mezbahası olarak inşa edilmiştir. Sağ tarafta ise Eyüpsultan'a genel açıdan bakılırken, "Reşadiye Numune Mektebi" ve "Sultan Reşat Türbesi"nin yapıldığını görüyoruz.

Dun_Bugun_Eyup.indd 80 7.08.2018 14:13

2016 yılında aynı manzaraya baktığımızda eşsiz Haliç siluetini Haliç köprüsü kesmekte, Bahariye adası yerli yerinde. Karşı tarafta Sütlüce Mezhabahası artık Kongre Merkezi olarak hizmet veriyor. Sağ tarafta ise Eyüpsultan'da mezarlıklar ön planda, uzakta Feshaneden kalan kısım, biraz geride Zal Mahmut Paşa Külliyesi, bir diğer yapı restorasyonu devam eden Kaptan Paşa Camii, Sultan Reşat Mektebi ve Türbesi, Cülus yolunda sıralanan Türbelerin kubbeleri, Mihrişah Sultan İmareti ve Külliyesi, Eyüp Sultan Camii'nin minareleri algılanıyor. Bu manzaradaki en dikkat çekici görüntü ise Cülus yolunu da yok etme pahasına yapılmış olan Haliç sahil yoludur. Bu yol önemli ölçüde Eyüpsultan'ın Haliç ile bağlantısını en aza indirmiştir.

Dun_Bugun_Eyup.indd 81 7.08.2018 14:13

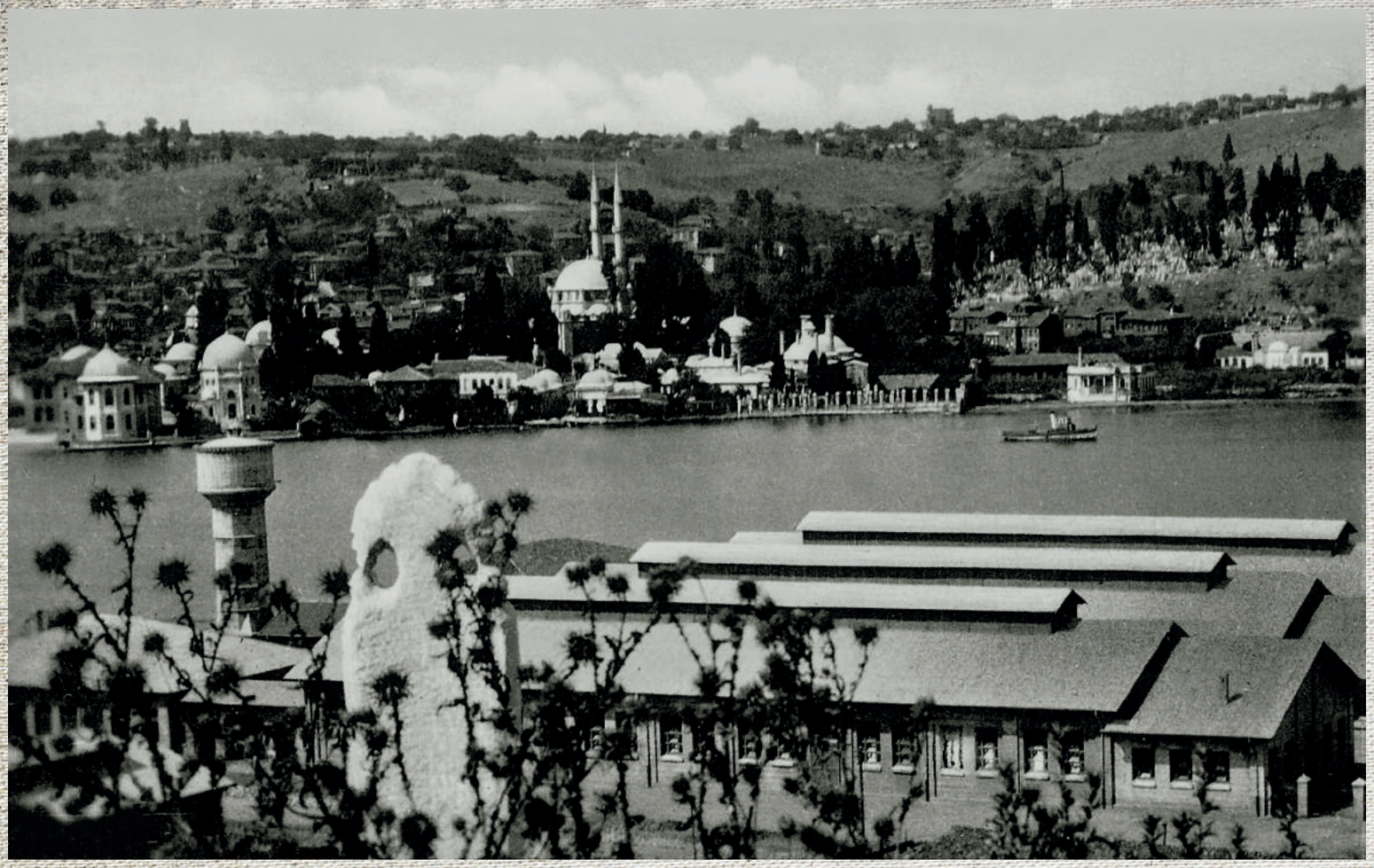

1920'li yıllarda Karaağaç (Sütlüce) Mezarlığı'ndan Eyüp'e bir bakış...

Fotoğrafta ön kısımda, bir dönem Buzhane olarak hizmet veren, 1927 yılında "Sütlüce Mezbahası" olarak inşa edilen bina görülmekte. Eyüp'e baktığımızda solda, iskele bölgesindeki ahşap yapıları ve kayıkhanenin yıkıldığını görüyoruz. İskele ve kahvehaneyi, Kaptan Paşa Camii ile Reşadiye Numune Mektebi ve Sultan Reşat Türbesi'ni görmekteyiz. Önde Hüsrev Paşa Tekkesi, Adile Sultan, Halil Rıfat Paşa ve Hüsrev Paşa Türbeleri, Mihrişah Sultan İmareti, Hüsrev Paşa Kütüphanesi, Bostan İskelesi ve Kahvehanesi ile Tunus Mezarlığı görülürken, sağda Bostan İskelesi Karakolu ve arkasında Bahariye Mevkii konakları ve Eyüp Mezarlıkları ile Rami tepelerini görüyoruz.

Dun_Bugun_Eyup.indd 82 7.08.2018 14:13

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda,ön kısımda mezbaha binasının yerinde 2009 yılında "Haliç Kongre Merkezi"ni görüyoruz. Bugün yükselen yapılardan dolayı, Eyüp'ün bazı kısımlarını göremiyoruz. Tepelerdeki yapılaşmayı ve yükselen binaları ise görmemek mümkün değil. Soldan, Eyüp İskelesi, Eyüp İmam Hatip Ortaokulu, Sultan Reşat Türbesi, Hüsrev Paşa Tekkesi ile Bostan İskelesi Kavehanesi'ni yeni yapılandırmalarıyla görmekteyiz. Sahil boyunca önümüze çıkan kazıklı yolu da unutmamak lazım. En sağda telefrik ve Eyüpsultan Mezarlıklarının son halide görülmeli.

Dun_Bugun_Eyup.indd 83 7.08.2018 14:13

Pierre Loti'den Altın Boynuz ve Eyüpsultan

Ön planda yalın ayakları ile fesli bir çocuk. Karşısında kâtibi kavuklu kırık bir şahide. Yeni yapılan bir kabrin kenarına oturmuş delikanlı batılıların deyimi ile Altın Boynuz yani Haliç manzaraya dalmış. Kıyıdaki yalılar varlığını koruyor. Arka planda Eyüp vapur iskelesi ve küçük yelkenliler dikkat çekiyor.

Dun_Bugun_Eyup.indd 84 7.08.2018 14:13

2016 yılı fotoğrafına baktığımızda tarihi mezarlıklar yerini yeni kabirlere bırakmış. Bir delikanlı fotoğrafçıya poz veren kediyi severken, diğeri manzaranın ruhaniyetine dalmış. Yalılar yerini kazıklı yola bırakırken, Eyüp iskelesinden ayrılan şehir hatları vapuru Hasköy'e doğru dümen kırmış. Manzaradaki en belirgin değişim ise Altın Boynuz'un üstünden geçen Haliç Köprüsü...

Dun_Bugun_Eyup.indd 85 7.08.2018 14:13

huzur başkenti

eyüp sultan

Dun_Bugun_Eyup.indd 86 7.08.2018 14:13

Dun_Bugun_Eyup.indd 87 7.08.2018 14:13

Dun_Bugun_Eyup.indd 88 7.08.2018 14:13